

טעמו וראו

רעיון על הפרשה מאת הרב בועז שלום שליט"א

גיליון 10 | פרשת כי תשא תשפ"ו

דבר פלאי בפרה אדומה

יש לנו דבר מאוד פלאי בעניין הפרה האדומה. בפרה אדומה יש המון המון חומרות מהבחינה ההלכתית - איך אנחנו מתנהגים עם אפר הפרה האדומה, איך מפיקים אותו, איך אנחנו מזים אותו, בכל העניין הזה, אנחנו רואים שיש חומרות מאוד מאוד גדולות. נתחיל בכך שבדיני דרגות הטומאה יש שני לטומאה, שלישי לטומאה, רביעי לטומאה, נגמר.

יש משהו שיש בו עד 100 אפילו, וזה פרה אדומה. בדין פרה אדומה, דבר מטמא דבר, מטמא דבר, מטמא דבר, אפילו עד 100. לעומת זאת בכל דבר, אפילו בקדשים, אפילו קורבן, הוא הגיע לרביעי, אין יותר, אין חמישי לטומאה, אין כזה דבר. אם הוא יגע עכשיו בעוד דבר, הוא לא מטמא אותו, גם אם זה יהיה קודש, הוא לא מטמא אותו. זאת אומרת, אנחנו רואים שיש דרגה עד לאן זה מגיע, דהיינו דרגת הקדושה. ככל שהוא קדוש יותר, יש עוד דרגה שהוא יכול להיטמא לגודל מעלתו. פרה, לגודל קדושתה, אפילו 100 אנחנו אומרים שזה נטמא. חומרה מאוד מאוד גדולה.

עוד אנחנו רואים שהחמירו בפרה אדומה, המשנה במסכת פרה - מי שירצה ישמע את זה באתר טעמו וראו, יש לנו שיעורים על המשניות - מסכת פרה, יש משנה שלמה שמתארת באיזו צורה היו שואבים את המים לצורך הפקת המים מי מעיין לצורך האפר פרה אדומה - חצרות היו בירושלים, היו בנויות על גבי סלע, למה סלע? שאין חשש שמישהו חפר למטה וקבר מת.

שלא יהיה מצב שבו אולי זה יטמא. חששו מצד קבר התהום. לאחר מכן, בחצרות האלה היו מביאים נשים, שהנשים הללו היו יולדות שמה ילדים, שהילדים האלה נולדו בקדושה ובטהרה שם במקום הזה. ואגב, היו בנויות כפין על גבי כפין, שזה עוד הפרדה. כפין על גבי כפין זה סוג של הפרדה שעושים, אפשר לעשות את זה גם מעל בית קברות וכדומה, כדי ליצור מצב שהטומאה לא תעלה כלפי מעלה. שמה היו הנשים מגדלות את הילדים שלהם, והילדים היו מגיעים לגיל שמונה, היו מביאים שוורים, על גביהם היו שמים דלתות כדי שלא יהיה מצב שהוא מאהיל עם הרגליים שלו כשהוא יושב על השור, אז היו שמים דלתות, התינוקות יושבים על גביהם, כוסות של אבן בידם, ועם כוסות האבן האלה שלא מקבלים טומאה, היו הולכים ומביאים מים מהשילוח, עלו וישבו על גביהם. תראו איזה חומרה עשו, מחשש של שמא תקרה איזושהי טומאה!

התיקון לחטא העגל

פרשת השבוע, פרשת כי תשא. השנה יוצא לנו פרשת כי תשא ופרשת פרה יוצאות יחד - לא בכל שנה זה כך, אבל בהרבה שנים זה כך - וחז"ל מקשרים בין השניים. הרי בפרשתנו העניין המרכזי זה חטא העגל, "אלה אלוך ישראל אשר העלוך מארץ מצרים". ובפרשה שלנו אנחנו גם כן מזכירים את התיקון לחטא העגל. מהו התיקון? חז"ל אומרים - משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, תבוא אמו ותקנח את הצואה - כך תבוא פרה ותכפר על העגל. הפרה היא אם העגל, האמא היא שמנקה אחרי הילד. הפרה היא המנקה, היא המטהרת אחרי חטא העגל.

ולכאורה, העניין הזה תמוה מאוד. מילא כשאתה אומר הילד לכלך, צריכה הפרה לבוא ולנקות. אבל פה מה הקשר בין פרה אדומה שמטהרת לעגל מזהב בכלל? פה אפילו לא מדובר בעגל חי, מדובר בעגל שעשוי מזהב. איך אתה מוצא את הקשר בין הפרה האדומה לבין העגל? קושי ראשון.

קושי שני, מהו אופי התיקון? זאת אומרת צריך תיקון, איך מתקנים? איך הפרה מתקנת את חטא העגל? אנחנו מבינים שאם היה חטא מסוים, ואתה אומר לי שאני אצטרך לעשות תיקון באותה בחינה של אותו חטא, ואז על ידי זה אני יוצר תיקון, כמו לדוגמה - אדם חילל שבת, אתה אומר לו תתחזק בשמירת השבת, תייסד שיעור של הלכות שבת. באותה נקודה בה פגמתי, באותה נקודה אתה אומר לי לתקן. פה, מה היה? עבדו עבודה זרה, עשו להם עגל, אומרים תביא אפר פרה אדומה. מה זה קשור? איך קשור עניין הפרה האדומה לעניין החטא והקלקול שבו פגמנו?

ובפרט שכשאנחנו מעיינים, אנחנו רואים שעניין פרה אדומה עוד ניתן להם קודם. אחת מהמצוות שנצטוו עוד במרה זה פרה אדומה. מדובר כאן עוד בכלל לפני חטא העגל. במרה זה המצוות שהצטוו עוד בכלל לפני מתן תורה. אז אם כן, למה אתה מקשר את פרה אדומה שעוד הייתה קודם אל חטא העגל שהיה רק הרבה אחרי?

הדברים שאנחנו נגיד מבוססים בעיקר על דברים של הרב נבנצל, עם הרחבה קצת של הרב רוזנבלום, ובואו ונתחיל לבאר את עומק העניין.

זה לא נגמר בזה. כתוב שבאו להר הבית, שמה גם כן, הר הבית והעזרות מתחתם היה חלול מפני קבר התהום, כי אם יש קבר זה מגיע עד החלל ועוצר. אז היה חלול מתחת, לא היה חשש, ובפתח העזרה היה מותקן קלל של חטאת. שם כד שבתוכו אפר הפרה. עכשיו תראו איך היו מוציאים את אפר הפרה. לא היו נותנים לילד להכניס את היד פנימה, כי אולי הוא יטמא את אפר הפרה. היו מכניסים מקל, את המקל הזה היו קושרים לראש של איל זכר, קושרים לו חבל בראש קרניו, היו נותנים לו איזושהי מכה, והאיל היה נרתע לאחוריו, מרים ושופך ובעצם מקפיץ החוצה חלק מהאפר. מזה היו לוקחים, שמים על גבי הכד של המים החיים, כדי שעם זה יהיה לנו אפר להזות אפר פרה אדומה. רואים כמה חומרות נהגו בפרה אדומה.

איזה קולא גדולה יש בפרה אדומה?

מאיך גיסא, יש דבר אחד שבו ראינו שבדיוק הפוך. לא רק שלא נהגו בחומרה, אלא עוד נהגו בו קולא מאוד גדולה. כתוב שהכהן שהיה מתעסק עם אפר הפרה, היו מטמאים אותו באותו היום, אחרי הרבה קידוש שהיו נוהגים איתו בפרישות, באותו היום שבו הוא היה מתעסק עם אפר הפרה, באותו יום שהיה מכין את אפר הפרה, היו מטמאים אותו ומטבילים אותו.

מצד הדין, איך הוא נקרא האדם הזה? טבול יום. מתי תהיה לו טהרה שלמה? הערב שמש, רק בלילה. יש הערב שמש, כעת 'ובא השמש וטהר' - זו הגמרא הראשונה, תחילת מסכת ברכות, מאימתי כהנים נכנסים לאכול? 'משעריב שמשם' - טבול יום נחשב כמו שני לטומאה, הוא טבל אמנם, יצא מטומאתו אבל לא לגמרי. היו מטמאים את הכהן, מטבילים אותו ביום, וגורמים שיהיה 'טבול יום', ועכשיו תעשה את אפר הפרה האדומה. מי יכול להבין דבר כזה? כהן שנשמר בקדושה כל כך הרבה זמן, בשביל העניין הזה פתאום מטמאים אותו?

אומרת הגמרא כן, להוציא מליבם של צדוקים.

מי היו הצדוקים? הצדוקים זה כאלה שלמדו את התורה ולא קיבלו את מרותם של חז"ל. יש להם כל מיני פשטים, מתי לדוגמה סופרים ספירת העומר. מבחינתם, ספירת העומר זה תמיד ממחרת השבת, לא ממחרת החג, אלא ממתינים עד שיהיה שבת, אז מתחילים לספור ספירת העומר. לדוגמה, יש להם הלכות מיוחדות בדין הקטורת, שצריכים להתקין מבחוץ ולעשות מבפנים, בזמן שעל פי חז"ל זה צריך להיות הפוך.

דעת הצדוקים בפרה אדומה

גם בענין פרה אדומה הם חלקו על חז"ל. חז"ל למדו שמותר להתעסק באפר הפרה אפילו בטבול יום. הצדוקים לא הסכימו עם הלימוד הזה. יוצא אם כן שכדי להוציא מליבם של צדוקים, הלכו החכמים ועשו פעולה מיוחדת, לטמא את הכהן הגדול ולהטביל אותו, כדי שהוא יהיה טבול יום, שזה דרגה לכאורה נמוכה יותר. למה? כדי להוציא מליבם של צדוקים, כדי לעשות הפך דעתם של הצדוקים. הצדוקים היו פנאטים בתפיסות שלהם. זאת אומרת, הם היו מוכנים למסור נפש על התפיסות שלהם.

אתם רוצים לראות עד כמה?

כתוב שבית ראשון היה 410 שנה. בבית ראשון, כל ימי בית ראשון, היה 18 כהנים גדולים. בממוצע, אחד ל-20 שנה כהן גדול, פחות או יותר. בית שני לעומת זאת עמד 420 שנה, והגמרא אומרת היו יותר מ-300 כהנים גדולים! עכשיו, אל תחשבו ש-300 מתפרס על 420 שנה, מכיוון שמתוך 420 היו כמה כהנים גדולים צדיקים, שאם אנחנו נחשב אותם, נשארו עם כ-280 שנה, שב-280 שנה 300 כהנים הוחלפו.

זאת אומרת כהן אפילו לא השלים שנתו! ב-280 שנה החליפו 300 כהנים. כל כהן שימש פחות משנה. איך זה יכול להיות? מה התחלופה

הגדולה הזאת? כהן לא יוצא לפנסיה סתם ככה באמצע החיים. מה קרה?

הגמרא אומרת שהם היו קונים את הכהונה הגדולה בכסף, והצדוקים היו משלמים הכי טוב. ולמה? מכיוון שהכהן הגדול יכל לעשות מה שהוא רוצה, הוא הרי הכהן הגדול, והם רצו להבטיח שהוא ינהג כשיטתם, לא כמו דרשת חז"ל, שהקטרת הקטורת נעשית בתוך קודש הקודשים, אלא שמים את הקטורת על המחתה ביום הכיפורים מבחוץ, וככה מכניסים. ומה היה קורה בעקבות זה? הוא היה מכניס בצורה הזאת והוא עשה שלא על פי ההלכה שקיבלו חז"ל, והוא היה מת בקודש הקודשים.

כהן גדול שאהיד

היתה שרשרת מחוברת לו לרגל, שולפים אותו ומוציאים אותו החוצה. עכשיו תבנינו, אין בזה חוכמות, כל שנה מחליפים כהן. כל שנה מחליפים כהן, היה פעם איזה גן חיות, שעשו שמה איזושהי מיצג של גר זאב עם כבש, שאלו אותם - תגידו, איך זה עובד? איך אתם מצליחים? הם ענו שכל יום מחליפים את הכבש.. אז גם פה כל שנה מחליפים כהן.

תגידו לי מי השוטה שהולך לשלם על כהונה גדולה שהוא יודע שעוד יוציאו אותו פגר עם שלשלת?!

צריך להיות שהיד, צריך להיות פנאטי ברמות בשביל לעשות את הדבר הזה. אז רואים מכאן שאותם צדוקים היו מוכנים להילחם על השיבוש שלהם. אותם צדוקים היו מוכנים לעשות את הכל, להתאבד, על התפיסות המעוותות שלו. אלה היו הצדוקים.

בין המטרות שלהם היה העניין גם כן של פרה אדומה. הם דרשו שהעושה את הפרה האדומה, כמו שאמרנו, יהיה טהור לגמרי, לא יהיה טבול יום.

לא להתעסק עם ר' יוחנן...

בואו תשמעו סיפור שמביאה התוספתא. היה כהן גדול אחד צדוקי שהיה צריך לשרוף את הפרה, טימאו אותו, הוא טבל, טבול יום, עכשיו צריך לעשות את אפר הפרה, הוא מיסמס את הזמן עד שהגיע הערב, טוב, כבר מאוחר מדי. מה עכשיו הוא הרוויח? היה עליו כבר הערב שמש, למחרת הוא כבר טהור. אה, עכשיו אפשר לעשות את האפר פרה, גם לפי הצדוקים.

רבי יוחנן בן זכאי קלט את העניין, שהכהן הזה מה שנקרא 'בזבז את הזמן' כדי שלמחרת יהיה לו הערב שמש והוא כבר יהיה טהור. בא אליו למחרת, אמר לו אה, אתה היום עושה את האפר פרה? אמר לו כן. "בוא, אני רוצה לתת לך ברכה". מניח את שתי ידיו על ראשו, "ה' יברך אותך ושתצליח בכל מעשה ידיך, רק תדע שאני טמא ועכשיו טימאתי אותך, אז לך תטבול". בקיצור, טבול יום. ההוא הבין שהתוכניות שלו נגוזו, והוא אמר לר' יוחנן "כשאתפנה אני כבר אנקום בך..."

אמר לו רבי יוחנן בן זכאי מי אמר שתתפנה? תוך שלושה ימים נפח נשמתו. אנחנו רואים שהיה מאבק איתנים בין התפיסות של חז"ל לבין התפיסה של הצדוקים. היו מוכנים למסור נפש על התפיסות המעוותות שלהם. השאלה היא למה הצדוקים היו כאלה מחמירים? כל כך הוא מקפיד והוא מוכן גם למות בשבילה. מה הפשט בזה?

איך דור דעה נפל בעגל??

כדי להבין את העניין, בואו נראה אצלנו קודם את חטא העגל. כולם שואלים איך יתכן שדור ש-40 יום קודם לכן ראה מתן תורה, גילוי אלוקי, דבר חד פעמי בהיסטוריה. הרמב"ם אומר שמשנה רבנו, לא האמינו בו בשביל האותות והמופתים שעשה. אלא בעקבות מה האמינו בו? עינינו ראו ולא זר, אוזנינו שמעו ולא אחר. מעמד הר סיני זה המעמד המכונן שהוא היסוד לאמונה היהודית.

מדובר בעם שלפני 40 יום הקדוש ברוך הוא דיבר איתם. איך אחרי 40 יום סרו מהר מן הדרך? אגב מה ראשי תיבות סרו מהר? ס"מ. תבינו, סרו מהר מן הדרך, בא הס"מ. צ"ק צ"ק, כל כך מהר. איך הדבר הזה יתכן? 'ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי', ופתאום מדרגות הנבואה העצומות, עושים להם עגל מסכה, מוציאים את הנזמים מהאזניים, מהידים, מהאף ואומרים 'אלה אלוהיך ישראל אשר הוציאוך מארץ מצרים'. מי יכול להבין את זה?

דברי האור החיים הקדוש בהסבר חטא העגל

תשמעו לשון שאומר אור החיים הקדוש: קשה איך יאמן הטיפשות והבערות לדור דעה רבים ונכבדים לומר לדומם אלה אלוהיך? זה הדומם הזה, הזהב שהיה לך לפני רגע באוון - הוא האלוה שלך? איך יתכן הדבר הזה? מעין זה שואל הרמב"ן, אומר הרמב"ן וכי הם האמינו שהזהב שבאוזניהם הוא זה שהעלה אותם מארץ מצרים? קודם היה לך באוזניים, עכשיו הוא העלה אותך מארץ מצרים?

ואומר הרב ואם תגיד שהם האמינו בזה, אז אמרנו פעם, האנשים האלה לא ראויים לעונש, הם פשוט זקוקים לאשפוז. יש מחלקות שבהם מאשפזים אנשים עם כאלה עיוותים. אדם כזה לא ראוי להעניש אותו. לפני רגע זה היה לך נזם באף, עכשיו עשית ממנו עגל, והוא העלה אותך מארץ מצרים? מה מה בעצם ההבנה של העניין הזה? ועוד שאלה, למה דווקא עגל? לא יכלו לעשות אריה? יעשו אריה, אריה זה עוצמתי. למה דווקא בחרו להם עגל, שור? מה מה בדיקת העניין בזה?

רש"י מביא מה שחז"ל אומרים, שכאשר עם ישראל עמדו לצאת ממצרים, אז משה רבנו הלך להוציא את הארון של יוסף. כדי להוציא אותו, הוא כתב טס, על גבי הטס הוא כתב 'עלה שור', זרק אל הגילוס ואז ארונו של יוסף צף ועלה. מיכה לקח את אותו טס שעליו כתוב עלה שור ולקח אותו אל האש.

ולכן אהרון אומר 'ויצא העגל הזה'. ויצא כמו יצא מעצמו, מכוח אותו שם שכתוב על זה. לכאורה אז אם היה כתוב על זה נשר, היה יוצא נשר? בדברים יש קצת יותר עומק. הרמב"ן אומר שבשעה שהקדוש ברוך הוא ירד על הר סיני הוא פתח להם שבעה רקיעים, מה הם ראו? מרכבה העליונה. אומר הקדוש ברוך הוא אני יודע שעם ישראל רואים את המרכבה, עם ארבע חיות [טטרמולין שלי] והם לוקחים דמות מן המרכבה ועושים להם עגל.

למה דווקא עגל? הרי במרכבה יש גם אריה. למה בחרו לעצמם דווקא עגל?

התשובה, מכיוון שהרי כתוב 'פני השור מן השמאל לארבעתם'. השור זה הבחינה של השמאל. זאת אומרת, יש את הבחינה של הרחמים, זה כסף, זה חסד. יש את הבחינה של הדינים, זה זהב - נוטה לאדום - שזה הבחינה של שור, שהשור מסמל את הדינים. - ידוע במקובלים פ"ר דינים - השור הוא בחינת שמאל, הוא בחינה של דינים. הם נמצאים עכשיו במדבר. הם אמור לעצמם "במדבר, מקום נחש שרף ועקרב, זה מקום של שליטת הדינים. מי יכול לנהל אותו כאן? איזה מידה מהמידות העליונות?" שימו לב, הם לא הלכו לעבוד את השור, את הזהב הזה, אלא הם בעצמם מושכים השפעה מהמידות העליונות מ'פני השור אשר מן השמאל'.

ממנו הוא מושך השפעה כי אנחנו נמצאים כעת במצב של דינים, אנחנו נמצאים כעת במדבר הקשה והנורא. ואם כן, 'אלה אלוקיך ישראל אשר העלוך', זה לא העגל עצמו. כמו שאומר האבן עזרא 'כבוד חונה בצורת גוויה'. הקדוש ברוך הוא כביכול כמו התלבש כאן בעגל, ודרך בחינת הנהגת השמאל, שזה הבחינה של פני השור, מצד זה הקדוש ברוך הוא ינהיג אותנו.

העגל והקשר ליוסף

איך הדבר הזה קשור לעניין של יוסף? הרי יוסף עצמו 'בכור שורו הדר לו'. הכוח של יוסף זה כוח השור. משה רבנו מכוח זה הוציא את עם ישראל ממצרים, מכיוון שמה ראה הים וינס? ראה ארונו של יוסף. זאת אומרת גם יציאת מצרים הייתה מכוח השור. גם היא הייתה מכוח פני השמאל כמו שאמרנו, שזה הבחינה של השור. אם כן בזכותו יצאנו ממצרים, אז זה הבחינה שעל ידה יש לנו את הישועה. אז אם ככה, מה יותר מתאים וראוי ונכון שינהיג אותנו כעת במקום שבו אנחנו נמצאים, אם לא פני השור? ולכן הם עושים להם עגל מסכה בדמות של שור שזה הכוח שכעת ינהל אותנו. לא הוא בעצמו, לא הזהב הזה, אלא התלבש בו כוח רוחני, כמו שאנחנו רואים אצל לבן.

לבן, עם התרפים היה יודע נסתרות. איך הוא היה יודע? היו עושים תרפים עם הרבה כוונות מיוחדות, בלילה שאין בו ירח, ועל פי כל מיני כוונות לוקחים ופורסים עור של גולגולת על גבי הגולגולת, ועושים כל מיני כוונות ואז התרפים היו מדברים. איך? כוחות רוחניים מתלבשים בהם. היו מורידים נשמות או שדים שיתלבשו בהם. על ידי זה היו פועלים פעולות.

כיצד דיבר העגל

העגל עצמו דיבר, אנוכי השם אלוקיך. למה? מכיוון שכביכול התלבש בו אותו כוח רוחני שהם הלבישו בעגל. יוצא אם כן, שבעניין הזה שהם הלכו ועשו את העגל הייתה להם מגמה למשוך השפעות דרך בחינת השמאל, כדי שבעניין הזה יוכלו להנהיג את המציאות שלהם שם במדבר.

אומר הנציב מוולוז'ין, עם ישראל רואים שמשנה רבנו נעדר. מה זה נעדר? השטן מראה להם את המיטה שלו עפה באוויר. עם ישראל אומרים תשמע, הוא הפך להיות מלאך! משה רבנו הרי התקדש, 40 יום ו-40 לילה לא אכל, לא יכול להיות שכן אדם מתקיים בלא אכילה או שתייה. בעל כורחך שמשנה רבנו הפך להיות מלאך. מבחינתנו, משה רבנו כבר לא יכול להמשיך ולהנהיג אותנו, המציאות שלו היא כבר לא מציאות קיימת.

הרי במציאות הזאת בואו ונחשוב, אם אין הנהגה במדבר, אין קיום במדבר. מה תגיד, מן? מאיפה היה המן? בזכותו של משה. תגיד ענני הכבוד וכולי, הכל זה בזכות משה. בלי משה רבנו, איך אנחנו נתקיים פה? יש לנו נשים, ילדים, טף. איך נתקיים כאן במדבר? יש עמים שבאים לתקוף אותנו, באים עמלק כו'. עכשיו שיראו שאנחנו בלי משה איך נסתדר? מה קרה כאשר היינו בלי ענני הכבוד? בא הכנעני. מה אפשרות הקיום שלנו בלי משה?!

עם ישראל בפאניקה

העם נכנסים לפאניקה. הם נכנסים לחרדה. כשהאדם נכנס לפאניקה, הוא לא פועל באופן רציונלי. כשהאדם נכנס לחרדות, הוא לא פועל על פי השכל. ולכן תשימו לב, איך משה רבינו מגדיר את החטא שלהם? 'חטא העם הזה חטאה גדולה'. תשימו לב, זה ביטוי שחוזר פעמיים, חטא, חטאה גדולה. אתם יודעים מה זה חטא? שגגה. הם עשו עגל. נכון, אתה צודק, זה חטא גדול, אבל חטא. למה חטא? הם נכנסו לחרדה, הם נכנסו לפחד. בפחד הזה, מה אפשר לעשות? הם חייבים איזה כוח שינהיג אותם כעת, על כל פנים במציאות שיש להם כאן.

אין מנהיג?

אבל שימו לב, משה רבנו לא השאיר אותם מבלי מנהיג. מה משה רבנו עושה? מה ההוראות האחרונות של משה לפני שהוא עולה לשמיים? משה רבנו אומר להם, תראו רבותיי, יש הנהגה 'חליפית'... אהרון וחור, מי בעל דברים יגש אליהם. אני לא משאיר אותכם כאן בלי הנהגה, אני לא משאיר אותכם כאן במצב של חור שחור. יש פה מנהיגים. גשו לאהרון, גשו לחור, כל שאלה שיש לכם, כל בעיה שיש לכם, תיגשו הם יפתרו לכם.

למה אם כן העם לא סומכים על אהרון וחור? למה אנחנו רואים שהעם פתאום מחפשים להם פתרונות אחרים? שהעם מחפשים להם עגל ומסכה? אומרים חז"ל, 'וירא אהרון ויבן מזבח לפניו'. מה ראה? אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר, ראה חור שזבוח לפניו. אמר, אי לא שמענא להו השתא, עבדו לי כדעבדו בחור. דהיינו, אם אני לא אקשיב להם, יהרגו אותי כמו שהרגו את חור. חור בא להוכיח אותם. חור קיבל פה הנהגה. הרגו אותו.

למה אהרון לא מסר נפש?!

אומר אהרון, עכשיו יהרגו אותי. מה הבעיה? לאורך הדורות אנשים, אפילו לא גדולים, מסרו עצמם על קדושת השם. תמסור את עצמך. מה הבעיה? יש בעיה לאהרון למסור נפשו? התשובה היא לא. אומר אהרון למסור נפשי זה הפתרון הקל. כי אם אני אמסור נפשי, יקוים בהם 'אם יהרג במקדש השם כהן ונביא', לא יהיה להם תקנה לעולם. אני מוכן אני לקחת על עצמי את החטא הזה, אפילו שמשה רבנו אחרי זה אומר לו דברים קשים. אומר 'מה עשה לך העם הזה? הבאת עליו חטא גדולה'. לאחר מכן כשאהרון צריך להקריב קורבנות, הוא ירא, הוא רואה עגל ממול עיניו. הדבר הזה רדף את אהרון לאחר מכן. כתוב שבעקבות העניין הזה שני בנים הוא איבד, והיה אמור לאבד את כולם אבל תפילתו של משה הצילה שניים. רואים שאהרון לקח על עצמו פה משהו מאוד מאוד כבד. אבל העניין הזה היה כדי להציל את עם ישראל.

התביעה לא הייתה על עצם חטא העגל!

אומר הנצי"ב, התביעה העיקרית על עם ישראל לא הייתה על עצם עשיית העגל. אמרנו, הם היו בפאניקה, הם היו בחרדה. זה לא הייתה התביעה העיקרית כנגדם. התביעה העיקרית כנגדם זה למה, למה לא הלכתם לגדולים שיש לכם בדור? מה עם אהרון? הרי על אהרון כתוב אהרון ומשה, משה ואהרון. אומרים חז"ל, ללמדך ששקולים. אהרון שקול למשה, משה שקול לאהרון. אז אין פה את משה, אבל יש גדולי הדור, יש את אהרון. תלך, תשאל את אהרון מה עושים! במקום זה, אתה מאיים על חיי של אהרון, אתה הורג את חור ואתה רוצה שיעשו את מה שאתה רוצה, רק את מה שאתה מעוניין?!

על זה כתוב וירא משה את העם כי פרוע הוא, כי פרעהו אהרון לשמצה בקמיהם. אומר הנצי"ב, מה ראה משה רבנו? כי פרוע הוא. מה זה פרוע הוא? פרוע זה עושה כל אחד הישר בעיניו. המערב הפרוע. באים גדולי הדור להוכיח, לא מקשיבים לאף אחד. לא מוכנים לקבל את דעתם של גדולי הדור.

איך הרגו את חוטאי העגל ללא התראה ובי"ד?

עכשיו אנחנו נבין מה קורה עם משה רבנו. כאשר משה רבנו יורד מההר, הוא מצווה את שבט לוי, כל אחד שיקח עכשיו את חרבו ויהרגו את כל עושי העגל. תגידו, אין בית דין, אין הלכות, עדים, התראה. איך פתאום עכשיו לוקחים והורגים את כולם?! למה, על סמך מה זה? זה דבר שלכאורה טעון הבנה, איך משה רבנו עושה כדבר הזה.

שמעון בן שטח ושמונים המכשפות

חז"ל מביאים שבזמנו של רבי שמעון בן שטח היו 80 מכשפות שהיו באותו הדור ורבי שמעון בן שטח ראה צורך למגר את הצרה הזאת, מכשפה לא תחיה. והגמרא מביאה תוכנית שלמה שהוא עשה: לקח 80 בחורים, אמר להם לשים את הגלימות שלהם בתוך כדים. היה בחוץ גשם שוטף, נכנס למערת המכשפות ואמר להן אני יכול להכניס לכם עכשיו 80 בחורים עם בגדים יבשים בכישוף. אמור לו - אה, לא יכול להיות, גשם שוטף בחוץ! ואז הוא אמר להם להיכנס, נכנסו עם בגדים יבשים, נדהמו. הוא ציווה מיד להרים אותן, כיוון שהמכשף יכול לעשות כישוף רק כאשר הוא על הקרקע. אם הוא לא על הקרקע הוא לא יכול לעשות כישוף. כל בחור הרים מכשפה, שחטו באותו היום 80 מכשפות. ביערו את הרע מארץ ישראל.

על סמך מה עשו את זה? מה, אין בית דין? התשובה היא, רבותיי, יש כוח לחכמים לבוא ולעשות דבר להעמיד הדת על תילה. זה צורך השעה. אנו מצווים לשמוע לגדולי ישראל כאשר יש צורך להעמיד הדת על תילה הגם שלא על פי כללי ההלכה הרגילים. 'הוראת שעה'. זה מה שמשה רבנו עושה, אמר להם - כל שבט לוי, כל אחד יקח חרב בידו, יהרוג את כל אלה שכעת עבדו לעגל.

מה יש כאן בעצם? חיזוק כוח החכמים. מה שהם כל כך דרדרו, מה שהם כל כך הביאו אל הדייטה התחתונה, אהרון פה, אתה לא הולך לשאול אותו? יש לך פה את גדול הדור, אתה לא הולך להתייעץ איתו? ועוד מאיים עליו שאם הוא לא יעשה מה שאתה רוצה אני תרצח אותו...

החטא האמיתי בחטא העגל

אומר הנצי"ב, זה החטא הגדול שלהם, יותר מעשיית העגל. כיוון שעשיית העגל, נו, נקלעת לפחד, נקלעת לפאניקה, אני עוד מבין. אבל תגיד לי, מה, מה אתה מבטל את דעתם של גדולי הדור? יש לך את אהרון. אהרון היה כהן גדול, אהרון אחי משה, למה אתה לא מקשיב לו? מה אתה הולך לרצוח את חור?!

התיקון שבפרה אדומה

לפי הדברים האלה, נבין מה כעת עושה פרה אדומה.

מה אמרנו? ראינו בפרה אדומה, היה בה דברים שהם הפך ההיגיון מבחינת החומרות שבה. חומרות אדירות, החומרות הכי גדולות הן בפרה אדומה. מאידך גיסא ראינו קולא שהיא לא נתפסת. הולכים ומטמאים אותו כדי שיהיה טבול יום, מה, חייבים לטמא אותו? אי אפשר לעשות שהוא יהיה טהור לגמרי? כן, כן, אפשר, אבל צריך להוציא מדעת הצדוקים.

דעת הצדוקים הרי כמו שאמרנו, שזה חייב להיות דווקא בטהור לגמרי. באה פרה אדומה ומלמדת אותנו, דעת חכמים היא הקובעת. באה התורה ומלמדת אותנו שלא דעת הצדוקים, אלא אדרבא, צריך לחזק ולהעמיד הדת על תילה, עם ישראל הם במעלתם ובמדרגתם כאשר הם שומעים בקול החכמים. עם ישראל, כמו שאומר המדרש, הם כמו עוף. שהעוף הזה אם יש לו כנפיים הוא פורח באוויר, בלי כנפיים הוא נופל כמו אבן דומם. עם ישראל עם חכמיהם, פורחים באוויר. בלי חכמיהם, אבן דומם, לא נשאר מהם כלום.

ואם כן, בפרה אדומה, עשינו קולא מאוד מאוד גדולה, כמו שאמרנו, בטבול יום. למה? כדי לחזק את האמונה בחכמים. אם כך אמרו חכמים, וזה הדרשה שהם קיבלו, ככה אנחנו נעשה, אפילו שלכאורה זה פחות קדושה. לכאורה זה פחות מעלה. פה אנחנו אדרבא, פה אנחנו נקל כדי לחזק את האמונה בדעת חכמים.

התיקון של חטא העגל

מוריי ורבותיי, זה התיקון על חטא העגל. מה היה הקלקול? כמו שהסברנו, אומר הנצי"ב, במה הם קלקלו בחטא העגל? בזה שהם לא קיבלו את דעת החכמים. יש פה את אהרון, יש כאן את חור, תתייעץ עם החכמים, יש פה 70 זקנים. יש חכמים לדור, הדור לא יתום. תלך תשאל את החכמים: לא, לא, את כולם מחקת. לא רק שמחקת, אתה גם מאיים עליהם ברצח. זה חטא בל יכופר.

מי יכול לקנח את זה? פרה אדומה. עכשיו אנחנו מבינים איך פרה אדומה מתקנת? כי פרה אדומה באה לחזק את האמונה בחכמים. פרה אדומה באה לחזק את האמונה בקבלה שקיבלנו במסירת התורה, לא כמו שהצדוקים חושבים לעצמם, אלא כמו שהחכמים לימדו אותנו. זה דבר שיש בו כדי לתקן את הפגם ההוא של חטא העגל. 'תבוא האם ותקנח את צואת בנה'.

הגר"י יוסף שליט"א במפגש עם פוטיין

נסיים במעשה שסיפר הראשל"צ הרב יצחק יוסף שליט"א. הוא סיפר שפעם הגיעו לרוסיה, אמרו לו שפוטיין רוצה לפגוש אותך. הוא שמע שהרב הראשי הגדול של ארץ ישראל הגיע לרוסיה, אומר שהוא רוצה לפגוש אותך. טוב, הכינו אותי לפני כן, אמרו לי תשמע, פוטיין אוהב לדבר, הוא לא אוהב להקשיב. אתם תשתדלו רוב הזמן להקשיב. טוב, בקיצור הגענו למפגש, ואז פוטיין שואל אותנו, תגיד לי, איך זה יכול להיות? אני חקרת הרבה עמים בהיסטוריה. איך יכול להיות שמכל העמים לא נשאר כלום, והעם היהודי עדיין חי וקיים ופועל ומרכזי בעולם. איך זה יכול להיות? מכוח מה זה?!

מוסר מפוטיין!

טוב, באתי להסביר לו, אבל הוא מיד מסמן לי ככה עם היד כאילו אני מנהל פה את השיחה, מסמן לי עם היד ככה לשתוק, והוא אומר לי, אני אגיד לך. הוא אומר - זה בזכות החכמים שלכם, הרבנים שלכם, הגדולים שלכם. אמר לו פוטיין - בכל המקומות שהיו רבנים, בכל המקומות שהייתה הנהגה רוחנית, עם ישראל שרד. תשמעו מוסר מפוטיין, שומעים?! הוא אומר לו, בכל המקום שהייתה הנהגה של גדולי הדור, שם עם ישראל שרד. בזכות החכמים שלכם יש קיום. המקומות שבהם לא היו גדולים, המקומות שבהם לא הייתה הנהגה רוחנית, לא נשאר כלום מעם ישראל. בזכות התורה שלכם, בזכות החכמים שלכם, בזכות זה יש קיום.

זה מה שמלמדת אותנו פרשיית פרה אדומה. איך אנחנו מתקנים את חטא העגל - שבו אנחנו מאסנו בהנהגה של החכמים? מתקנים את זה על ידי מעשה פרה אדומה, שבו אנחנו מוכיחים שאנחנו מוסרים נפשנו על הנהגת החכמים ומקבלים דבריהם, אפילו במה שנראה לנו כהיפך החומרה, כדי לקיים את דברי חכמים, ובזה תבוא האם ותקנח צואת בנה!

ניתן לשמוע, לצפות ולהוריד שיעורים באתר של הרב - טעמו וראו,

ובקול הלשון, וכן בטלפון ישיר 073-2951306

מייל להרשמה לקבלת העלון שלחו הודעה למייל alontaamu@gmail.com